

ЗАСПІВ

Заспіваю вам не пісню
Про стару старовину,
Розкажу я вам не казку,
А бувальщину одну.

Розкажу вам про минуле,
Що вже мохом поросло,
Що, нащадками забуте,
За водою поплило.

Перед вами стародавні
Пройдуть хвилями часи,
Із могил до вас озвуться
Наших предків голоси.

Наших предків, що блукали
По страховищах-лісах,
Що з природою змагались
Тільки з вірою в серцях.

Ах, тоді була живою
Вся природа навкруги
І людину оточали
Духи – друзі й вороги.

У часи ті Бог великий
Не ховався в небесній мглі,
А усі боги родились
І вмирали на землі.

Рано вдосвіта на сході
Прокидавсь ясний Дажбог
І ходив-блукав до ночі
Синім степом без дорог.

По зелених пишних луках
Волос пас овець гладких,
Грив їх вовною м'якою,
Одганяв вовків від них.

Над дрімучими лісами,
По пустелі степовій
Бог Стрибог літав на крилах,
Грав на кобзі золотій.

Бог Перун на чорних хмарах
Вічно землю об'їздив,
Часом плакав, як дитина,
Часом сурмами будив.

Часом гнівом його серце
Наливалось, як огнем:
Левом він ревів з-під неба
І погрожував мечем.

А в річках жили русалки,
Хапуни-водяники,
Лісовик свистів у лісі
І сміялися мавки.

Треба добре було знати
Душі всіх богів земних,
То коритись, то змагатись,
То просити ласки в них.

І змагалася людина,
І вперед неупинно йшла,
Де яким промінням-цвітом
Дивна папороть цвіла...

...Заспіваю нам не пісню
Про стару старовину,
Розкажу я вам не казку,
А бувальщину одну.

Розкажу вам, як на горах
Славний Київ наш постав,
Як він жив і розвивався,
Як столицею він став.

Хто й коли у нього княжив
І в який ходив поход,
Хто боровсь за Україну,
За державність, за народ.

Розкажу вам, як боролись
Наші прадіди колись,
Як за щастя України
Ріки крові розлились.

Розкажу, чому і досі
Чути стогони її
І чому так довго в хмарах
Сонце рідної землі...

Заспіваю вам не пісню
Про стару старовину,
Розкажу я вам не казку,
А бувальщину одну.

УКРАЇНА В СТАРОВИНУ

Ліс густий, дрімучий, темний,
Споконвічний ліс росте,
Не проб'ється навіть сонце
Крізь гілля його густе.

Велетенські граби, вільхи,
Сосни, явори, дуби
Раз в століття полягають
Після віку боротьби.

Де родились, там вмирають,
Обертаються у тлінь,
На могилах виростає
Ряд наступних поколінь.

По лісах шумлять потоки,
Смарагдові від трави,
Розпливаючись то в багна,
То в озера, то в стави.

По річках, озерах, багнах
Вічний галас, вічний спів,
Крик гусей, качок і чапель,
Зойк чайок і журавлів.

Лебедині білі зграї
В небі хмарами летять,
Навкруги орлині крила
Гучно, хижо лопотять.

Над струмком спинився олень,
Прислухається, тремтить,
Деся почув непевний шелест
І зникає через мить.

То ведмідь ішов напитись,
Остудитися в воді,
То збирають під дубами
Чорні вепри жолуді.

По лісах блукали кози,
Тури, олені, вовки,
Кабани, ведмеді, лосі,
Рисі, зубри, борсуки.

Не стихав до ночі галас,
Дикий рев і ніжний спів...
Все кругом жило, змагалось,
Ліс дивився і шумів.

По лісах дрімучих, темних,
З луком пращур наш ішов,
З рисем, лосем і ведмедем
Він боровся і боров.

Здобував він теплі хутра,
М'ясо, шкіру на свій дах,
Часом сам роздертий падав
З серцем звіра у руках...

А на півдні за лісами
Колихалось море трав:
То над степом буйний вітер
На шовкових струнах грав.

Степ широкий, степ безмежний,
Де початок, де твій край?!
Коли сам Стрибог не знає —
У Дажбога поспитай.

В день ясний горіло сонце,
Нерухомо вітер спав,
Нерухомо в мертвій тиші
Степ незайманий стояв.

В бурю він шумів, як море,
І ховався в сизій млі,
Полохливо буйні трави
Припадали до землі.

А зимою умирав він,
Спав під килимом снігів...
Тихо, пусто... Тільки чути
Десь сумне виття вовків.

Та часами прогуркочуть
Диких коней табуни;
Наче вихори, здіймають
Білу куряву вони.

.....
На лісах дрімучих, темних,
На незайманих степах
Спочивала Україна
В золотих, дитячих снах.

НАШІ ПРЕДКИ – СЛОВ'ЯНИ

Над озерами, річками,
На полянах лісових,
На стрімких високих горах,
На просторах степових, —

Де лише сіріє стежка
Або вкрився збіжжям лан,
Скрізь розкидались оселі
Наших прадідів слов'ян.

Оселялись цілим родом:
Що людина, як одна?!
Кревні люди — рід складали,
Кревні роди — племена.

Наймудріший і найстарший
Цілим родом керував,
Видавав щодня накази,
Правив, милував, карав.

Кожне плем'я мало князя,
Князь судив, водив на бій,
Першим був він у відвазі
І у мудрості своїй.

А коли ставав нездатним
До ладу і боротьби,
Віче іншого на князя
Вибирало без журби.

На річках, високих горах,
Серед багон і болот
Городи, міцні твердині
Будував собі народ.

Коли ворог йшов війною,
Метушилось все, як рій,
Замикалися ворота,
Починався лютий бій.

Бились, кидали каміння,
Крізь баркан окріп лили,
Попіл сипали у очі,
Гострі кидали коли...

ЗМІСТ

Заспів	3
Україна в старовину	6
Наші предки – слов'яни.....	9
Початки Києва	13
Москалі	14
Аскольд і Дір	15
Олег	17
Похід на Царгород.....	19
Смерть Олега.....	22
Ігор	26
Похід Ігоря на арабів і персів.....	27
Війна Ігоря з арабами й персами.....	29
Смерть Ігоря.....	31
Княгиня Ольга	34
Посли деревлян до Ольги.....	36
Похід Ольги на деревлян.....	38
Святослав.....	41
Дитинство Святослава	43
Юнацтво Святослава	44
Похід на хозар.....	45
Війна з болгарами	46
Війна з греками.....	49
Печенізька облога Києва	52
Смерть Святослава.....	57
Володимир Великий	60
Кожум'яка.....	61
Білгородський кисіль.....	64
Хрещення Володимира Великого	66
Хрещення України	69
«Красне Сонце»	71
Ярослав Мудрий	72
Ізяслав і поділ України	77
Володимир Мономах.....	78
Половці і Отрок.....	80
Половецька неволя.....	83

Похід Ігоря Святославича на половців	84
Бій над Каялою	88
Плач Ярославни.....	90
Утеча Ігоря з неволі.....	92
Занепад Києва.....	94
Суздальські князі.....	95
Татари	97
Зруйнування Києва	99

Галицькі князі

Ростислав	101
Ростиславичі	102
Війни Ростиславичів	105
Володимирко.....	108
Іван Берладник	110
Ярослав Осмомисл	112
Роман	115
Данило і Василько	116
Під боярами і уграми	117
Король Данило.....	118
Князь Данило у хана	121
Холм і Львів.....	123
Коронація Данила	124
Війна з татарами.....	125
Кінець Галицько-Волинської держави	127
Король Юрій.....	128
Юрій Болеслав	129